

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

11 בפברואר 2007.

עיקרי "הסכם מכה" על כינון ממשלת אחדות פלסטינית ובחינת משמעויות

המלך עבדאללה, אבו מאזן, ח'אלד משעל ואסמעאיל הניה לאחר החתימה על ההסכם במכה
(רויטרס, 8 בפברואר, צלם: סוהיב סאלם)

עיקרי ההסכם

1. ב-6-8 בפברואר התקיים במכה שבסעודיה מו"מ בין פת"ח לחמא"ס בהשתתפות בכירי הארגונים וביניהם יו"ר הרשות הפלסטינית מחמוד עבאס (אבו מאזן) ויו"ר הלשכה המדינית של חמא"ס ח'אלד משעל.

2. המו"מ, שהתקיים בחסותו של עבדאללה מלך סעודיה, הסתיים בחתימה על הסכם ("הסכם מכה"), שעיקריו¹:-

א. **חל איסור לשפוך דם פלסטיני**. יש לנקוט בכל האמצעים והסידורים שימנעו את שפיכות הדמים ולאמץ את "שפת הדיאלוג" כאמצעי היחיד ליישוב חילוקי דעות פוליטיים.

ב. **הקמת ממשלת אחדות פלסטינית** על בסיס "הסכמה מפורטת" שאומצה ע"י פת"ח וחמא"ס (שפרטיה לא פורסמו בהודעה הפורמלית על "הסכם מכה"). שני הצדדים החליטו להתחיל במהרה לנקוט את הצעדים התחוקתיים להרכבתה של הממשלה.

ג. **קידום הליכים לרה-ארגון של אש"פ**, לפיתוחו ולרפורמה בו.

ד. ההסכם נועד לאפשר לשני הצדדים, לפת"ח ולחמא"ס להתפנות לקידום "השחרור מעול הכיבוש", "ובראש ובראשונה לענייני ירושלים, הפליטים, מסגד אלאקצא, האסירים והעצורים, ההתמודדות עם הגדר [גדר הביטחון] וההתנחלויות".

3. בטקס החתימה על הסכם מכה הקריא נביל עמר, יועצו של אבו מאזן, את **נוסח כתב המינוי של אבו מאזן לאסמאעיל הניה**, שעיקריו :-

א. **אבו מאזן הטיל על אסמאעיל הניה להרכיב את הממשלה הפלסטינית הבאה** במהלך פרק הזמן המוגדר בחוק היסוד ולהציגה בפני המועצה המחוקקת כדי לקבל את אמונה.

ב. אבו מאזן קרא לאסמאעיל הניה לכבד את ההחלטות הלגיטימיות הבינלאומיות **ואת ההסכמים [עליהם] חתם אש"פ**, בין השאר על בסיס ההחלטות של המועצה הלאומית [הפלסטינית] לדורותיה, "מסמך

¹ על פי הנוסח אותו הקריא נביל עמר יועצו של אבו מאזן בטקס חגיגי במכה (סוכנות הידיעות הפלסטינית, 8 בפברואר).

ההסכמה הלאומית" (קרי, "מסמך האסירים"²) והחלטות וועדות הפסגה הערביות.

4. אופן חלוקת התיקים בין שרי פת"ח לחמא"ס לא פורט בהסכם ובכתב המינוי. על פי דיווחים של כלי התקשורת הפלסטינים ממכה עולה כי הוסכם באופן עקרוני שתשעה משרדים יימסרו לחמא"ס, שישה לפת"ח (ובתוכם סגן ראש הממשלה), ארבעה לסיעות אחרות וחמישה לאישים עצמאיים (בתוכם התיקים המשמעותיים יותר של משרד הפנים הכולל שליטה על חלק ממנגנוני הביטחון, ומשרדי החוץ והאוצר). על פי אחת הגירסאות אבו מאזן יבחר את שר הפנים מבין מספר שמות שתציע חמא"ס (סוכנות הידיעות הצרפתית, 8 בפברואר).

5. הדיונים על הרכב הממשלה המדויק צפויים להמשך עם שובם של אבו מאזן ובכירי החמא"ס ל"שטחים". ברחוב הפלסטיני התקבל ההסכם בשמחה שמצאה ביטוייה בתהלוכות תמיכה שהתקיימו בכל רחבי הרשות בהם הונפו דגלי חמא"ס ופת"ח.

משמעויות "הסכם מכה" - הערכה ראשונית

6. "הסכם מכה" מבטא בראש ובראשונה את עניינם של פת"ח וחמא"ס למנוע המשך החרפתו של העימות האלים ביניהם. אבו מאזן ופת"ח הכריעו למעשה לטובת "שלום בית" בזירה הפנים-פלסטינית במחיר ויתורים לחמא"ס והפניית עורף לדרישות ארה"ב וה"רביעייה".

² ראו לקט מידע מה-8 ביוני, 2006: "אבו מאזן הצהיר על החלטתו להעלות את "מסמך האסירים" למשאל עם כמנוף לחיזוק מעמדו מול החמא"ס, שמצידה מסתייגת מהמסמך ומתנגדת בתוקף למשאל. באמצעות המשאל חותר גם אבו מאזן לחזק את מעמדו והרלבנטיות שלו כפרטנר למו"מ ישראל, הגם שסעיפי המסמך אינם תואמים את דרישות הסף של ממשלת ישראל ושל הקהילה הבינלאומית". במסמך האסירים אין הכרה במדינת ישראל ובזכות קיומה, הפסקת הטרוור והכרה בהסכמים קודמים בין ישראל לפלסטינים.

7. תנועת החמא"ס מצטיירת כמי שקצרה את מירב הרווחים מ"הסכם מכה" משום שעלה בידה לשמור על עיקר נכסיה השלטוניים וזאת ללא ויתורים אידיאולוגיים בתחום המאבק נגד ישראל וללא קבלת תנאי ה"רביעייה" והקהילה הבינלאומית.

8. שיתופו של פת"ח ב"ממשלת אחדות", והקריאה של אבו מאזן בנוסח כתב המינוי לכיבוד הסכמי העבר עליהם חתם אש"פ, נועדו לאפשר לאבו מאזן ולחמא"ס להציג חזות מרוככת כלפי הקהילה הבינלאומית במגמה להסיר את הפסקת הסיוע הכלכלי ובידוד הפוליטי. אולם ב"הסכם מכה" אין אזכור לשני עקרונות יסוד הנדרשים ע"י ארה"ב וע"י ה"רביעייה", והעומדים ביסוד הסכמי העבר: הכרה בזכות קיומה של מדינת ישראל והתנערות מדרך הטרור והאלימות כאמצעי לפיתרון הסכסוך. דוברי החמא"ס דאגו להבהיר זאת באמצעות התבטאויות בתקשורת לפיהן המצע המדיני של ממשלת האחדות העומדת לקום אינו כולל הכרה בישראל.³

³ למשל התבטאות דובר החמא"ס אסמאעיל רצ'ואן כי ההסכם שהושג במכה אין משמעותו הכרה בישות הישראלית (סוכנות הידיעות הפלסטינית, 9 בפברואר).